

Kenraalieversti Reshetnikovin Suomen vierailu

Teksti ja kuvat: C-F. Geust ja
Janne Salonen

Venäläinen pommituslentäjäveteraani vieraili Suomessa 28.–29.8.2004.

Neuvostoliiton sodanaikaisten kaukotoimintailmavoimien, ADD:n lentäjäveteraani kenraali eversti evp Vasilj Reshetnikov saapui Suomeen Ilmailumuseo yhdistys ry:n kutsusta kertomaan kokemuksistaan Helsingin helmikuun 1944 suurpommituksista. Vierailu liittyi Suomen Ilmailumuseossa nähtävillä olevaan Ilmapuolustuksen Torjuntavoitto 1944 -näyttelyyn. Esitelmätilaisuuksissa jotka järjestettiin sekä Tikkakoskella, Keski-Suomessa että Vantaalla, Suomen Ilmailumuseolla oli kuuntelemassa runsaasti niin sodan ajan veteraaneja, historian tutkijoita kuin muita asiasta kiinnostuneita.

23.12.1919 syntynyt kenraalieversti Reshetnikov on Venäjän tunnetuimpia pommituslentäjiä. Omasta lentäjäurastaan kenraali kertoi, että haaveiltuaan ensin kirjailijan urasta hän liittyi kouluvuosina kommunistipuolueen nuorisojärjestön, eli Komsomolin ilmailukerhoon, minkä jälkeen hän hakeutui ilmavoimiin jo vuonna 1936. U-2

koulukoneella suoritetun peruskoulutuksen jälkeen hän sai SB-pommikonekoulutuksen, mutta ei ehtinyt sotatoimiin Talvisodan aikana. Hän suoritti Suuren Isänmaallisen Sodan aikana 1941–1945 kaikkiaan 307 sotalentoa, osallistuen lentueen- ja eskadrillinpäällikkönä ADD:n kaikkiin tärkeimpiin operaatioihin, kuten Berliinin, Königsbergin, Danzigin, Tilsitin, Helsingin ja Budapestin pommituksiin. ADD oli suoraan Neuvostoliiton ylijohdon (Stalinin) alaisuudessa toiminut erillinen, muita lentoyhtymiä arvostetumpi yksikkö joka suoritti kaikki operaationsa yöaikaan usein huonossa säässä. ADD:tä voidaan itse asiassa pitää Stalinin ”teräsnyrkkinä”, mihin kelpuutettiin vain kaikkein parhaimmat lentäjät ja navigaattorit, joiden kaikkien piti luonnollisesti olla sokkolentokelpoisia. Aliluutnanttina palveluksensa aloittanut kenraali Reshetnikov nimitettiin Neuvostoliiton Sankariksi jo 27.7.1943, jolloin hän oli suorittanut jo yli 200 sotalentoa.

Talvisota

Talvisotaan SB-rykmentissä valmistautunut kenraali muisteli: ”Suoritimme tuolloin erilaisia kart-

Vasemmalta Keski-Suomen Ilmailumuseon johtaja Kai Mecklin, Igor Kopilov, kenraalieversti Reshetnikov ja C-F. Geust.

From the left: The Chief of the Central Finland Aviation museum, Kai Mecklin, Igor Kopilov, Colonel-General Reshetnikov and C-F. Geust.

taharjoituksia. Ensin opettelimme ulkoa kartalta miten joet, rautatiet ja mahdolliset järvi- ja merialueet sijoittuvat kaupungin alueelle. Kun olimme mielestämme valmiita annettiin meille kokeeksi kartan osa (ilman tekstiä!) josta piti kartassa näkyvän rautatien, jokilinjan tai vastaavan perustella tietää mikä kaupunki on kyseessä. Kenraali muistelee että harjoituksissa Suomen kaupungeista tutuksi tulivat mm. Hämeenlinna, Jyväskylä, Helsinki, Kotka, Kouvola, Turku jne”. Talvisotaan hänen rykmenttinsä ei kuitenkaan ehtinyt, vaan sai sen jälkeen DB-3 ja sittemmin Il-4 koulutuksen. Il-4 koneesta tulikin hänen tärkein pommikoneensa 1941–1945.

Eräs ADD:ta jatkuvasti vaivannut ongelma oli puutteellinen tieto säätilasta vihollisen puolella. Reshetnikov joutui rintaman yläpuolella 21.7.1942 rajuun ukkosmyrskyyn pommituslennolla syväl-

le vihollisen selustaan Königsbergiin, jolloin kone hajosi ilmassa ohjausvaijereiden katkettua. Ei auttanut muu kuin hypätä ohjaukelvottomasta koneesta. Reshetnikovin onnistui päästä selustassa toimivan partisaaniyksikön avulla linjojen läpi omalle puolelle. Tähyistäjä joutui taas saksalaisten vangiksi, mutta karkasi, ja hänkin pääsi sittemmin omalle puolelleen. Huonommin kävi koneen kahdelle sähköttäjä/kk-ampujalle, jotka katosivat loppuiäksi.

Kenraali muisteli vuoden 1943 ajoilta erästä tapahtumaa: ”Eräs mieleenpainuvien tapahtumien sodan ajalta oli kun olin lähdössä pommituslennolle Il-4 koneella. Olin jo rullaamassa kiitotien päähän ja valmistautumassa lähtökiitoon käskettyinä maalina Budapest, kun lennonjohtaja näytti minulle punaista lippua merkiksi että ei saa lähteä. Kohta koneeni vierelle juoksi mies joka huusi Berlin, Berlin, Berlin... näytettyäni, että ymmärsin mitä mies huusi, nosti lennonjohtaja valkoisen lipun merkinä lähtöluvasta. Vasta ilmaan noustuani mainitsin asiasta navigaattorille joka kaiveli laukustaan uuden kartan, uutta kohdetta varten”.

Helsingin pommitukset

Joulukuussa 1943 ADD:n komentaja ilmamarsalkka Aleksandr Golovanov oli Stalinin mukana Teheranin huippukokouksessa. Täällä hän sai käskyn pakottaa Suomi erillisrauhaan massiivisilla pommituksilla. Tärkein syy Helsingin pommituksiin oli Reshetnikovin mukaan siis se että Stalin halusi Suomen ir-

tautuvan sodasta. Lisäksi Stalin arveli, että massiivinen ilmaiskun koti-rintaman sydämeen Helsinkiin, pääkaupunkiimme, lamauttaisi suomalaisten taistelutahdon jonka seurauksena Suomi olisi kypsä erillisrauhaan.

Golovanov vakuutti Stalinille ADD:n pystyvän suorittamaan käsketyt tehtävät. ADD:n lentorykmentit siirrettiinkin välittömästi Luoteisvenäjälle, missä olivat taisteluvalmiina tammikuun alussa, ja mihin jäätiin odottamaan suotuisia sääolosuhteita. Maalit olivat tarkasti valittuja ns. pistemaaleja (hallinnollisia, sotilaallisia ja teollisia kohteita), eikä ”pommitettu siviiliväestöä” (On todettava että ADD:n silloisella kalustolla ja taktiikalla sekä vapaasti putoavilla, sangen suuresta korkeudesta, yöllä pudotetuilla pommeilla ei voi juuri olettaa osuvansa ”pistemaaleihin” – tämä olisi tietysti vaatinut päiväsaikaan suoritettua syöksypommitusta./CFG:n huomautus)

Reshetnikov ihmetteli ettei Suomen tiedustelu huomannut ADD:n siirtyneen suhteellisen lähelle Suomea ja valmistautuvan hyökkäykseen Suomeen. Reshetnikovin oma rykmentti sijaitsi tällöin Batalyn kentällä (Andreapolin alueella, missä ADD:n käytössä oli yhteensä 11 kenttää). Nämä työkentät olivat pieniä ja lumen peittämiä, eikä niiltä voitu ottaa suurta pommiuormaa. Reshetnikovin koneen pommilasti oli tyypillisesti enintään 1.500 kg (10 x 100 kg ja 2 x 250 kg pommeja). Rykmentin hyökkäysjonon ensimmäisenä ja viimeisenä lensivät valokuvauskoneet, ns. fotokontrollerit.

Vasta 6./7.2. päivien välisenä yönä koitti ensimmäinen sopiva pommitusyö, joka Reshetnikovin mielestä yllätti suomalaiset täysin. Kaupunkia ei oltu evakuoitu, ja jopa Mannerheimin suunnittelema illallinen ministeri Paasikiven ja ulkoministeri Ramsayn kanssa oli pakko peruttaa! Seuraava pommitus tapahtui kymmenen päivän jälkeen, ja kolmas ja viimeinen pommitus taas kymmenen päivän kuluttua 26./27.2. (Reshetnikovin mukaan 10 päivän intervalli johtui ainoastaan säätilan vaihteluista.)

Kolmen Helsingin pommituksen aikana kenraali Reshetnikov

oli Suomen taivaalla yhteensä viisi kertaa. Ensimmäisen hyökkäyksen aikana 6./7.2.1944 kahdesti, toisen hyökkäyksen aikana 16./17.2. keran sekä taas viimeisessä hyökkäyksessä 26./27.2. kahdesti. Helsingin ilmatorjunnasta ja sen tehokkuudesta kenraalille oli jäänyt mielikuva että se oli tehottomampaa kuin esim. Berliinin ilmatorjunta. Ensimmäisenä ja viimeisenä pommitusyönä (jolloin siis oli tehty kaksi lentoa Helsinkiin) miehistö ei saanut poistua koneesta, vaan he istuivat odottamassa tankkauksen ja pommitäydennyksen aikana. Pahasti paleltunut tähyistäjä oli tosin pakko vaihtaa toiseen mieheen! Reshetnikovin rykmentin (19 GAP) maalina kaikissa kolmessa pommituksessa oli Hietalahden telakka. Vastauksena kysymykseen koskien Hietalahden torin varrella sijaitsevan Teknillisen Korkeakoulun kirjaston tuhosta kenraali vastasi viileästi ”Ei pidä missään nimessä rakentaa korkeakoulua sotilaallisen kohteen, eli telakan viereen...”

Lähestyminen tapahtui joka kerta pohjoisesta. Helsingin ilmatorjunta oli hänen mielestään heikonlainen – ”vain muutama valonheitin ja satunnainen ilmatorjuntatuli”, eikä ollut havainnut Vuosaaren valemaalia, sen sijaan oli tietoinen saksalaisista yöhävittäjistä. - Muissa Reshetnikovin pommitamissa kohteissa (mm. Brjansk, Vjazma ja Smolensk. sekä kaikissa saksalaisissa kaupungeissa) oli sen sijaan saatu vastaan täsmätuli. ”Saksalaisilla oli äänisuuntimia (= tutkia?) ja paljon valonheittämiä, mihin raskaat it-tykit oli synkronoitu.” On kuitenkin hyvä muistaa, että tuohon aikaan eivät eri neuvostorykmentit tienneet juurikaan toistensa tekemisistä ja jollekin toiselle rykmentille joka normaalisti ei osallistunut tällaisiin operaatioihin kuin mihin ADD oli erikoistunut, saattoi Helsingin ilotulitus pimeään aikaan olla vaikuttava ja varmaan ainakin jossain määrin pelottava näky.

Reshetnikov kertoi kokeneiden lentäjien soveltamasta hyökkäystavasta: mikäli käsketty pommituskorkeus oli esim. 4.000 m, lähestymislento suoritettiin ilmatorjunnan vaikutusalueen yläpuolella (5.000-6.000 m), ja potkurit asetettiin suurille kulmille. Juuri ennen

Alla punatähden. Tällä kertaa keskusmaalaisen Bell Airacobran.

Under the Red Star, this time, the Bell Airacobra from Central Finland Aviation Museum.

saapumista maalin yläpuolelle korkeutta vähennettiin, moottorit miltei tyhjäkäynnillä (jotta moottorinääni olisi mahdollisimman hiljainen) niin että pommien pudotushetkellä kone oli käsketyssä lentokorkeudessa.

Sekä Tikkakoskella että Vantaalla syntyi luonnollisesti paljon keskustelua suomalaisen ilmatorjunnan sulkutuliperiaatteesta ja sen vaikutuksesta, mitä kenraali oman väittämänsä mukaan ei ollut juuri huomannut. Reshetnikovin esitelmää kuuntelemissa ollut venäläinen tutkija Gennadij Petrov totesi esitelmien jälkeen että ADD:n lentäjä ei olisi sodan aikana millään voinut myöntää että olisi kääntynyt pois kohteesta ennen pommitusta - tämä olisi välittömästi johtanut sota-oi-keuteen, tuloksena parhaimmassa tapauksessa siirto rangaistuspataljoonaan. Lentojen jälkeen saatiin joskus iltaisin vodkaryyppy - ei koskaan päivällä eikä ennen lentoa!

Reshetnikovin rykmentti teki

Tallinnaan kaksi pommitusta 9./10.3.1944, maalina satama ja rautatieasema. (Mainittakoon että virolaisen Eesti Express-aikakauslehden toimittaja saapui myös haastattelemaan kenr. Reshetnikovia, ja julkaisi pitkän, suurta huomiota herättäneen artikkelin Tallinnan pommituksista.) Reshetnikov ei tuntenut ADD:n Li-2 rykmenttien hyökkäyksiä Helsinkiin ja Tallinnaan Leninigradin pohjoispuolella olevilta kentiltä, eikä LeR 4:n vastahyökkäyksiä näihin tukikohtiin Tallinnan pommitusyönä.

Suomen rauhantunnustelut

Helsingin toisen pommitusyön jälkeen J.K. Paasikivi kävi suuressa salaisuudessa Suomen hallituksen edustajana Tukholmassa neuvostolähettilään, madame Kol-

lontain luona tiedustelemassa Neuvostoliiton erillisrauhanehtoja. Koska madame Kollontai ei pystynyt vastaamaan tyhjentävästi Paasikivelle, niin Paasikivelle järjestyi mahdollisuus tiedustella lopullisia rauhanehtoja suoraan neuvostojohdolta Moskovassa. Tämä varsin ainutlaatuinen matka - kesken sotaa - tehtiin 27.3.1944 ruotsalaisen lentoyhtiön ABA:n DC-3 matkustajakoneella. Tälle lentokoneelle joka lensi Viipurin pohjoispuolitse oli madame Kollontain avustuksella järjestetty ”ikkuna” eli tulitauko Kannaksen rintamalinjalla! Paasikiven kone palasi takaisin Tukholmaan samaa reittiä neljän päivän kuluttua 1.4.1944.

Paasikiven Moskovan matkan - sekä oletettavasti myös mada-

Vieraamme suorittamat pommituslennot.
The bombing of our guest.

БОЙОВИЙ ШЛЯХ ПОЛКУ

Генерал-полковник
ПЕТРОВ В.І.
Перший командир
авіаційного полку

За роки війни:

Здійснено бойових вильотів - 3269
Бойовий наліт нарахував - 12424 год
Всього скинуто бомб - 3822485 кг
Виконано вильотів щодо постачання
військових вантажів партизанам - 33

me Kollontain ja välittäjinä toimineiden ruotsalaisten diplomaattien ilmeisen ylioptimisen raportoinnin seurauksena neuvostojohdolle syntyi Reshetnikovin mukaan yksikäsitteinen vaikutelma että ”Suomi pyytää rauhaa”. ADD oli siis suorittanut tehtävänsä, ja raskaita pommitusyhtymiä ruvettiin siirtämään takaisin Keski-Venäjälle seuraavia strategisia tehtäviä varten (sitä ennen ADD oli siis myös pommittanut Tallinnaa 9./10.3. tuhoisin seurauksin). Niinpä ADD otti osaa mm. Krimin vapautukseen toukokuun alussa 1944 sekä ennen kaikkea Operation Bagrationiin (Valkovenäjän/Ukrainan vapautus kesä-elokuussa 1944, jolloin rintama siirrettiin Varsovan portille saakka).

Stalinille ja Molotoville oli siis täydellinen yllätys etteivät Suomen hallitus ja eduskunta istunnoissaan huhtikuun 1944 loppupuolella hyväksyneetkään Paasikivelle Moskovassa esitettyjä ”Iempeitä” rauhanehtoja! Reshetnikovin mukaan Stalin tällöin teki päätöksen yrittää vielä kerran ”takoa järkeä jäärapäisten suomalaisten päähän”, ja antoi Leningradin rintamalle käskyn valmistautua Kannaksen suurhyökkäykseen, joka alkoi 9. kesäkuuta 1944. (Reshetnikovin oma rykmentti tällöin ei osallistunut erälle ADD:n yhtymille käskettyyn, lentokelvottomasta säästä johtuen keskeytyneeseen Viipurin pommitukseen.)

Aselepo 4. tai 5. syyskuuta 1944? Valvontakomissio saapuu Helsinkiin – jälkipeliä

Vasta kesän 1944 kovien maataistelujen jälkeen, sekä elokuun 1944 alussa tapahtuneen presidentinvaihdoksen jälkeen päästiinkin siis tunnetulla tavalla uudelleen neuvottelukosketukseen neuvostojohdon kanssa. Lopulta neuvottelut johtivat aselepoon 4. ja 5.9.1944. Tällä kertaa Stalin halusi siis ken.ev. Reshetnikovin arvailujen mukaan ensin katsoa riittävän kauan ”pitävätkö suomalaisten lupaukset tällä kertaa varmasti”, ennen kuin Puna-armeija sai käskyn oman tulen lopettamisesta.

Koska ADD oli helmikuussa 1944 ilmoittanut että Helsinki oli pommitettu hajalle, niin Suomen pääkaupunkiin lähdössä oleva Val-

vontakomissio oletti syksyllä 1944 saapuvansa rauniokasaan. Reshetnikovin mukaan Valvontakomission puheenjohtaja ken.ev. Zhdanov sai itse asiassa melkoisen yllätyksen kun kaupunki ei ollutkaan täysin tuhoutunut kuten ADD:n esikuntapäällikkö ja korkein politrukki Mark Sheveljevin oli ilmoittanut. (Diktatuurissa yksinvaltiassaa yleensä luettavakseen haluamansa raportit...)

Zhdanov ilmoitti luonnollisesti välittömästi havainnoistaan Stalinille, joka raivostui – ennen kaikkea siitä syystä että hänelle oli valehdeltu. Koska ADD:n raskaat pommikoneyhtymät olivat vielä tarpeen murtamaan Saksan kaupunkien (mm. Königsbergin, Breslaun ja tietysti Berliinin) vahvat puolustuslinjat, ja ilmamarsalkka Golovanov oli sittenkin kyvykäs komentaja, niin Stalinin valitsi rankaisumetelmän joka ei sanottavasti verottanut ADD:n suorituskykyä. Niinpä Suomen itsenäisyyspäivänä, 6.12.1944 (päivämääräkin lienee Stalinin tarkoituksella valitsema!) ADD lakkautettiin Ylijohdon alaisena erillisenä strategisena ilma-aseena. ADD:stä muodostettiin tällöin Stalinin päiväkäskyllä ”tavallisten rintamailmavoimien” 18. Ilma-armeija muiden Ilma-armeijoiden joukossa. Samalla kun ADD:n rykmentit saivat uudet numerot ”rintamailmavoimien” numerosarjassa, lopetettiin myös ADD:n lentäjien kaikki erillisedut jne.

Reshetnikov toistikin jo vuonna 1996 ilmestyneissä muistelmissaan julkaisemansa kertomuksen miten tieto ADD:n lakkauttamisesta otettiin rintamalaiveissa tyrmistyksestä vastaan!

Ilmamarsalkka Golovanov onkin AINOA sodanaikainen neuvostomarsalkka joka ei koskaan saanut Neuvostoliiton korkeinta kunniamerkkiä, Neuvostoliiton Sankarin Kultaista Tähteä – sekä myös ainoa marsalkka jonka omien muistelmien julkaiseminen aikoinaan estetettiin! Tästä iskusta marsalkka Golovanov ei koskaan henkisesti toipunut, eikä hänelle enää koskaan annettu marsalkanarvoista komentajanpaikkaa neuvostoarmeijassa, erinomaisesti suorittamastaan yleisesikunta-akatemiasta huolimatta. (MARSALKKA Golovanovin vii-

meinen palvelustehtävä olikin laskuvarjokoulun päällikkyyttä – Neuvostoliiton laskuvarjojoukkojen komentajan ollessa arvoltaan EVERSTI... Golovanovin muistelmien sensuroimaton painos ilmestyi lopulta vasta lokakuussa 2004.)

Reshetnikovin viimeinen huomautus Helsingin pommitusten tuloksista olikin että oli pakko todeta ettei ilmapommituksilla pystytty nujertamaan vihollisvaltiota – tämän oppivat kantapään kautta Luftwaffe taistelusta Englannista, eikä Saksa antautunut RAF:n ja USAF:n massiivisista pommituksista huolimatta. Tämä opetus on tosin amerikkalaisilta päässyt unohtunumaan Vietnamin kokemuksista huolimatta – nyt he ovat saamassa uutta oppituntia Irakissa...

Sodan loppu ja sodan jälkeen

Viimeisen sotalentonsa kenraali Reshetnikov teki Iljushin Il-4 koneella Berliiniin kolme viikkoa ennen Saksan antautumista, eli samalla konetyypillä millä hän oli myös suorittanut Helsingin pommitukset helmikuussa 1944.

Sodan jälkeen Reshetnikov toimi Pultavassa raskaan pommikoneyhtymän komentajana, jolloin lensi mm. amerikkalaisten sukkuapommitusten jälkeensä jättämällä B-24 Liberator sekä B-25 Mitchelllend-lease pommikoneilla. Verrattuna raskaaseen Il-4 koneeseen (joka vaati sauvasta pitämistä jatkuvasti kahdella kädellä) B-25 Mitchell oli helppo lentää - ”ui kauniisti ilmassa”.

Kesäkuun alussa 2004 Reshetnikov oli entisen rykmenttinsä järjestämän sukkuapommitusten 60-vuotisjuhlan kutsuvieraana Pultavassa, joka nyt sijaitsee toisessa valtiossa – Ukrainassa! (Huom: sukkuapommitukset eli Operation Frantic olivat USAF:n 8th Air Force B-17 ja B-24 koneilla suorittamat Saksan pommitukset kesällä 1944, jolloin lennettiin Englannista ja Italiasta Ukrainaan ja takaisin. Suomessa lienee melko tuntematon ta että USAF:lla oli pommikonetukikohtia Neuvostoliitossa vuonna 1944.)

Perheestään Reshetnikov kertoi olleensa vielä rykmentinkomentajana poikamies, mikä esimiehen, divisioonankomentajan mielestä oli

sopimatonta. Kun tiedossa olikin jo eräs tyttö Kiovassa niin hän otti eräänä sunnuntaina Po-2 yhteyskoneen ja lensi tytön parvekkeen vierestä, jotta saisi tytön houkutelua teatteriin... Reshetnikov joutui kyläkin teatterin jälkeen yöpymään hotellissa, mutta tempu tehoi! Kenraali on ollut naimissa tämän tytön kanssa jo yli 50 vuotta, avioliitossa syntyivät poika ja tytär, joilla on jo omat perheensä ja lapsia. Reshetnikov on itse taiteilijasukua – isän veli oli jopa Taideakatemian puheenjohtaja, ja useita hänen maa-laamia tauluja on Moskovan Tretjakovin galleriassa.

Sodan jälkeen lentämistään koneista hän kertoi että Il-28 (meillä NH-, eli "Nikita") oli erittäin hyvä ja luja kone, jolla oli hyvät lentominaisuudet. Valitettavasti ei löytynyt yhtä hyvää seuraajaa. Purettaessa poistettuja Il-28 koneita havaittiin että osat olivat kuin uusia – ei kulumista eikä väsymistä, Il-28 kone olisi voinut palvella vielä vaikkapa kymmenen vuotta. Muita hänen sodan jälkeen lentämiä koneita ovat Tu-4 (B-29 kopio), Tu-16, Tu-95 ja Tu-22, lentotunteja yht. yli 8.000.

Kylmä sota

Arvaamattoman Nikita Hrushshevin kaudella 1950- ja 1960-luvuilla piti rajusti taistella ilmavoimien puolesta, koska uusi neuvostojohdaja oli ihastunut ohjuksiin ja halusi lakkauttaa pommikoneet. Vaikka ohjuskokeilut oli aloitettu ilmavoimien puitteissa, niin puolustushaaran silloinen komentaja Vershinin ei ymmärtänyt ohjusten tulevaa merkitystä, vaan pitivät niitä lähinnä "ilotulituksena", mikä voisi olla sopivaa puuhaa tykkimiehille... Niinpä tykistölle alistettiin ohjuseeet, mistä sittemmin kehittyi oma puolustushaara. Suurella vaivalla onnistuttiin kuitenkin säilyttämään strategiset pommikoneet ja varustaa ne risteilyohjuksilla. Tällä hetkellä lentokoneohjusten kantama on yli 1.500 km, eli ne voidaan laukaista vihollisen ilmatorjunnan vaikutuspiiriin ulkopuolella.

Reshetnikov palveli 1969-1980 (eli kylmän sodan kuumimpina aikana!) ADD:n seurajan, eli kaukotoimintailmavoimien komentajana. Tällöin amerikkalaiset tukialukset olivat "päävihollisena", joi-

den kanssa käytiin jatkuvaa kissa- ja hiirileikkiä. Useimmiten F-4 Phantom ym. hävittäjät estivät lähestymisen, mutta joskus neuvostokoneet onnistuivat suorittamaan matalaylilentoja ja kuvaamaan tukialukset aivan läheltä – jenkkiamiraalien kauhuksi! Reshetnikov palveli vielä 1980-1986 Neuvostoilmavoimien komentajan sijaisena, jolloin toimi mm. Tu-22M3 (Backfire) ja Tu-160 (Blackjack) strategisten pommikoneiden kehityksestä vastaavan Valtionkomitean puheenjohtajana. Suurimpana kiitoksena ansiokkaasta palveluksestaan on Reshetnikovin Tu-160 nimikkokone – eräs noin tusinasta kahden machin kääntyväsiipisistä strategisista Blackjack-koneista on nimeltään "Vasili Reshetnikov". Reshetnikov lienee ainoa lentäjä tämän päivän Venäjällä jolle eläessään on suotu tämä kunnia.

Palvelusuran jälkeen

Eläkkeelle jäätyään kenraali Reshetnikov on julkaissut useita kirjoja (mm. ilmamarsalkka Golovanovin elämäkerran sekä omat muistelmansa), ja osallistuu aktiivisesti veteraanitoimintaan ADD:n veteraaniyhdistyksen puheenjohtajana. Koska varsinaisia ADD:n lentäjäveteraaneja on enää vain pieni ja harvareva joukko elossa on perinteiden jatkamiseksi toimintaan otettu mukaan myös sodanjälkeisiä veteraaneja, sodanaikaisen maahenkilökunnan ja lennonvalvonta- ja viestitehtävissä palvelleiden naisten lisäksi.

Pirteä evp-kenraali käy myös toistuvasti esitelmöimässä ulkomaila, mm. USA:ssa, Ranskassa ja Norjassa. Suomen matkan jälkeen oli tiedossa esitelmämatka Kiinaan loka-kuussa 2004!

Loppusanat

Tikkakoskella lauantaina 28.8. pidetyssä esitelmässä kohtasivat niin Helsingin pommitusten hyökkääjä kuin pommituksen vastaanottaja. Res.kapt. Kari J. Talvitie oli 10 kk ikäinen pommien osuessa vain 30 m päähän hänen silloisesta kotitalosta Vuorimiehenkadun toiselle puolelle. Esitelmän jälkeen kenraalievosti Reshetnikov itse järjesti ylimääräisen – ja järjestäjille täysin odottamattoman – ohjelman Tikkakoskella. Hänen johdolla pidettiin hiljainen hetki sodanaikaisen LeR 4:n esikunnan edessä olevalla lentä-

jämuistomerkillä hänen laskiessaan improvisoitua kukkalaitettaan (= muutama silmänräpäyksessä poimittu niittykukka) kaatuneitten suomalaisten sotilaslentäjien kunniaksi. Tämä lienee ollut ensimmäinen kerta kuin venäläinen kenraalievosti laskee kukkalaitteen tälle muistomerkillä...

Sunnuntaina 29.8. kenraali Reshetnikov tapasi päivällä joukon suomalaisia lentäjä-sotaveteraaneja, Pilvenveikkoja. Tapaaminen oli lämminhenkinen ja sen aikana muisteltiin puolin ja toisin tapahtumia ja kokemuksia sodantaivaalta. Tämä vierailu oli hyvä osoitus siitä että se mitä 60 vuotta sitten tapahtui on historiaa ja lentäjälveljet kansallisuuteen katsomatta ovat lentäjälveljiä. Niinpä kenraali sanoikin lähtiessään takaisin kotiinsa, että vierailun parhaat hetket olivat yhdessä Pilvenveikkojen kanssa sunnuntaina vietetty aika, joka oli vain liian lyhyt!

Ilmailumuseoyhdistys ry haluaa kiittää kaikkia yhteistyökumppaneitaan, niin yrityksiä, yhteisöjä ja yksityisiä henkilöitä, jotka olivat mukana järjestämässä omalla panoksellaan tätä historiallista vierailua.

Kenraalievosti laski kukkatervehdyksensä lentäjämuistomerkillä.
The Colonel-General placed flowers on the pilot memorial.

One of the most famous Soviet bomber pilots ever, Col. Gen. Vasily Reshetnikov visited Finland at the end of August 2004 on the invitation of the Aviation Museum Society of Finland.

During his visit Gen. Reshetnikov gave two lectures to sold-out audiences, in Tikkakoski on Saturday 28 August and at the Finnish Aviation Museum in Vantaa on Sunday 29 August. In addition he gave some ten interviews to various newspapers, journals, radio and TV-channels in Finland and Estonia. The main reason for the extraordinary public interest was naturally the fact that Gen. Reshetnikov is one of the very few still alive participants of the major bombing attacks against Helsinki in February 1944. His visit and lectures provided thus an unique addition to the museum's current special exhibition celebrating the 60-year anniversary of the air defence of the Finnish capital.

Gen. Reshetnikov was born 23 December 1919, and joined the Soviet Air Force in 1936. After basic training he was sent to an SB-regiment which was to be dispatched to the Winter war against Finland 1939–1940. Although Reshetnikov had performed a number of map exercises related to the Finnish theatre he never participated in the Finnish campaign, but was sent for DB-3 conversion training.

In the Great Patriotic War of USSR he participated from summer 1941 to late April 1945, flying DB-3s at first, and the modernized Il-4 (which was the main equipment of ADD, or the Soviet long-range bomber forces) for most of the war. Already on 27 July 1943 (after more

than 250 night bombing missions) he was awarded the highest Soviet decoration, the Golden Star of the Hero of the Soviet Union. The previous summer his aircraft had broken up in a unexpected, fierce thunderstorm over German-occupied territory, but he was fortunately able to escape by parachute. With assistance of Soviet troops operating in the German rear he was able to reach own lines. His navigator was taken prisoner by the Germans, but escaped and also reached own lines, but the two gunners-RT operators went missing.

The three major attacks against the Finnish capital in February 1944 were in fact the first strategic-political operation of ADD, aimed at forcing Finland out of the co-belligerence with Germany and to make separate peace with USSR. Attack planning started after the Teheran summit in December 1943 where ADD C-in-C Air Marshal Golovanov was a member of Stalin's delegation. Administrative, military and industrial targets in Helsinki were listed (see attached map), and virtually all ADD-units, or some 800-1000 bombers, mostly Il-4, but also some 200 American B-25 Mitchells and similar amount of Li-2s (licence-produced DC-3s) converted to bombers were dispatched to north-west Russia. The bombers reached their temporary bases in January 1944 and were waiting for clear skies. As is well-known the three attacks were per-

formed on 6/7, 16/17 and 26/27 February 1944. Contrary to Finnish opinion Gen. Reshetnikov considered that the bombing attacks were successful, which arose quite vivid discussions after his lectures.

Reshetnikov's main points were that ADD had no orders to destroy Helsinki, but to force Finland to initiate peace negotiations. As Minister Paasikivi travelled to Stockholm to meet the Soviet Ambassador Mrs. Kollontai after the second attack, and further to Moscow to meet Foreign Minister Molotov after the third attack, the Soviet leadership naturally got the impression that Finland was now "begging for peace". ADD had thus performed the task as requested! After the bombing of Tallinn 9/10 March ADD was dispatched to Central and Southern Russia for new tasks. The rejection of the peace conditions by the Finnish Government and Parliament was entirely unexpected by the Soviet leaders, and led to the major ground attack on the Karelian Isthmus in June 1944.

Only after this ground attack the interim peace agreement was signed in September 1944, after which an Allied Control Commission (ACC, led by Col. Gen. Andrei Zhdanov) arrived in Helsinki in early October 1944. To the big surprise Helsinki turned out not to be in ruins as was reported by ADD political officers. Stalin got furious because of the untrue reporting. As ADD was still needed to break the

German defense lines, Marshal Golovanov was punished in a very subtle way: on 6 December 1944 (Finland's Day of Independence!) ADD (which had been directly subordinated to the Soviet High Command) was converted into 18th Air Army, with Golovanov subordinated to the C-in-C of the "ordinary" frontal Soviet Air Force. After the war Golovanov never got a command on his Marshal level. He is furthermore the only wartime Marshal who never got the Golden Star, and also the only Marshal whose wartime memoirs were never published in his lifetime (only this autumn the full version of his memoirs has been published).

After WW II Gen. Reshetnikov served as C-in-C of the ADD-successor Soviet Long-range AF from 1969 to 1980 (i.e. during the hottest period of the Cold war, when the strategic bombers under his command continually kept track of the American aircraft carriers). He served finally as Deputy C-in-C of the entire Soviet AF from 1980 to

1986. In the post-war period he piloted i.a. the following aircraft B-25 Mitchell, B-24 Liberator, the B29 copy Tu-4, Il-28, Tu-16, Tu-95 and Tu-22, with total flight time over 8.000 hours. As recognition of his exceptional career one of the current swing-wing strategic Tu-160 (Blackjack) Mach 2-bombers of the Russian AF is named Vasily Reshetnikov.

Currently Col.Gen. Reshetnikov is chairman of the ADD-veterans society and a very popular lecturer in Russia and abroad (including USA, France, Norway and China in October 2004). After his lecture in Tikkakoski Gen Reshetnikov took his Finnish hosts by surprise by laying down an improvised wreath at the monument to the fallen Finnish aviators. Appropriately he considered that his best moment in Finland was the all too short time spent with the Finnish AF veterans Pilvenveikot (Brethren of Clouds), with mutual respect shown and wartime experiences exchanged without bad feelings.